

'Internationale kinderontvoering door één van de ouders. Ervaringen en perspectieven in verband met de komende bekrachtiging van de verdragen van Luxemburg en 's-Gravenhage. Inleidingen gehouden op de studiedag van 25.09.1985 van de Stichting International Social Service afdeling Nederland te 's-Gravenhage', Deventer, Kluwer, 1986, 131 p.

Reeds meerdere jaren tracht de Vereniging voor de Verdediging van Ontvoerde Kinderen (V.V.O.K.) in België de overheid en de publieke opinie te sensibiliseren voor de verbazingwekkend snelle verspreiding van het probleem van de internationale kinderontvoering door een van de ouders.

Het probleem is vandaag bekend: het gaat daarbij nu eens om de overbrenging van een kind over een internationale grens in strijd met een wettelijke of vastgestelde bestuursregeling, dan weer om het niet terugleiden van een kind over een internationale landsgrens na afloop van de uitoefening van een vastgesteld bezoekrecht. Met andere woorden, telkens weer, wordt een minderjarige aan een rechtmatige hoede onttrokken, tegen de wil in van de bestuursgerechtigde ouder. Niet enkel is thans het probleem genoegzaam bekend, maar het zal ook de aanleiding *blijven* tot schrijnende probleemtoestanden zolang het niet met de gepaste (extra)juridische middelen kan worden 'aangeprepen'.

Op 21 juni 1988 b.v. ondertekenden Frankrijk en Algerije een bilaterale overeenkomst waarover reeds jaren de meest uiteenlopende verwachtingen worden gekeesterd. Of deze veelvuldige – alle even legitieme – verwachtingen na de recentste, slagvaardige onderneming naar Algerije van de Franse minister van het Gezin, Mevrouw Georgina Dufoix die de ondertekening van het verdrag door Algerije uiteindelijk heeft weten te bespoedigen, thans alle zullen worden ingewilligd, blijft zéér de vraag. Deze ministeriële onderneming betekende, als diplomatieke overwinning, inmiddels wél voor enkele moeders-slachtoffers van een kinderontvoering vanuit Frankrijk, het einde van een collectieve hongerstakingactie op de Franse vlieghaven te Orly. Tot nieuwe ontgoochelingen, wellicht, de aanzet zullen zijn voor nieuwe wanhoopsacties...

Auteurs en practici zijn het vandaag eens over de samenloop van sociologisch natrekbare factoren die de verontrustende toename van het aantal ontvoeringen helpen verklaren, waaronder zij vernoemen: meer uitgebreide immigratie, liberale echtscheidingswetten en de snelle stijging van het aantal echtscheidingen en scheidingen van tafel en bed, het zich steeds meer doen gelden van het vaderrecht, en nog, meer algemeen, de verbetering van reis-, communicatie- en werkmogelijkheden. Als evenzovele toelichtingen van de recentste statistische gegevens inzake interlandelijke kidnapping door ouders van hun kind(eren), biedt de loutere opgave van deze factoren uiteraard nog geen soelaas. Wel lichten zij enkele kenmerken toe van onze maatschappelijke werking en levenswijze. En in die zin hoeden zij, elk op eigen wijze, voor de aanpak, als een geïsoleerd fenomeen, van het probleem van de internationale kinderontvoering door één van de ouders: 'legal kidnapping' ligt immers ingebed in het ruimere netwerk van onderlinge sociale verhoudingen.

Dat deze laatste vaststelling toepassing vindt, niet enkel op de verklarende factoren van het aanwassende fenomeen van de kinderontvoering, maar ook ingang moet blijven vinden *in de probleemoplossingsfase*, is wellicht de hoofdboodschap aan de Belgische lezer van de voorliggende Nederlandse verzamelband.

Op 25 september 1985 organiseerde de Stichting International Social Service

(I.S.S.) afdeling Nederland in het Congresgebouw te 's-Gravenhage een studiedag met als thema: 'Aspecten van internationale kindervervoering door één van de ouders – Bestaande ervaring en toekomst met het oog op de te bekrachtigen verdragen van Luxemburg en 's-Gravenhage'. De aanleiding tot het organiseren, in 1985, van de studiedag vormde toen de dertigjarige verjaardag van de Nederlandse afdeling van I.S.S.

Het gaat niet op vandaag, ter recensie, de feestbundel van de studiedag van de werktafel weg te schuiven omdat de publikatie op menig discussiepunt nu eens achterhaalde informatie vrijgeeft, dan weer de lezer meer precieze gegevens verschuldigd blijft. Inmiddels verschenen inderdaad, zowel in Nederland als in België, meer recente en voortreffelijke besprekingen van beide zgn. teruggeleidingsverdragen van 1980. (Het betreft: enerzijds het Europees Verdrag betreffende de erkenning en de ten uitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van gezag over kinderen, opgemaakt te Luxemburg op 20 mei 1980 (België heeft die tekst geratificeerd op 1 augustus 1985 en sinds februari 1986 is de Conventie in werking getreden met Frankrijk, Luxemburg, Oostenrijk, Portugal, Spanje en Zwitserland). En anderzijds: het Haagse Verdrag betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, aangenomen door de 14e zitting van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht op 25 oktober 1980. Men leze o.m.: Erauw, J. 'De eerste passen in de lange mars tegen 'legal kidnapping': het Europees Verdrag van 20 mei 1980 in werking', *R.W.* 1985-86, 1973-1986; Oschinsky, S., 'Le 'legal Kidnapping' et ses solutions en droit conventionnel', in *Mélanges offerts à Raymond Vander Elst*, T. II, Brussel, Nemesis, 1986, p. 547-654; Veraart, L.M.B., 'Internationale kindervervoering: einde eigenrichting in zicht?', *Ars Aequi*, 37 (1988), nr. 1, p. 3-10).

Zo ook is inmiddels rechtspraak van het Europese Hof van de Rechten van de Mens voorhanden in antwoord op de delicate vraag naar de verhouding tussen administratiefrechtelijke verblijfsreguleringen en civielrechtelijke modaliteiten van bezoeksregeling (voor een zeer recent voorbeeld, leze men: het Arrest Berrehab van 21 juni 1988, 3/1987/126/177, te verschijnen in vol. 138 Serie A van de Arresten van het Hof). Op dat discussiepunt b.v. is de bijdrage van W. Van Arhem ('Mogelijkheden en bemoeienissen via de diplomatieke kanalen') op p. 47 en 48 vandaag onvolledig.

Ook het rapport van B.J.M. Liefveld ('Belichting van de problematiek vanuit de Raden voor de Kinderbescherming', p. 51-64) staat vandaag ietwat 'losgehaakt' van de meer recente ontwikkelingen in Nederland. En meer bepaald, sinds men er in Nederland inmiddels van afziet om, overeenkomstig de verdragsbepalingen, de Haagse Raad voor de Kinderbescherming als de Nederlandse nationale 'centrale autoriteit' (art. 2, eerste lid, Europees Verdrag; art. 6 Haagse Verdrag) te gelasten met de uitvoering van de teruggeleidingen.

Voor een praktisch gebruik van de bundel doet men er verder goed aan om de bibliografische referenties (p. 127-131) evenals de gegevens m.b.t. ratificatie- en toetredingen die in de bundel staan opgegeven, op hun actualiteitswaarde te toetsen.

Maar, nogmaals, de verwittiging geldt hier niet als blaam aan de opzet of de toedracht van de voorliggende Nederlandse feestbundel. Twee jaar na het verschijnen ervan komt immers niet zelden een publikatie die zich met hoogstactuele gegevens inlaat, een beetje 'vreemd' te staan tegenover haar eigen onderwerp... en kan een

late recensie deze 'vervreemding' van de publikatie van haar eigen thematiek nog slechts vaststellen, of beter, her en der natrekken.

De blijvende originaliteit van de voorliggende bundel daarentegen ligt, naar onze mening, in de gemeenschappelijke bezorgdheid van de co-auteurs om hun respectieve ervaringen met ontvoeringszaken toe te spitsen op onderliggende menselijke relatieproblemen. Alle auteurs behoren inderdaad tot de kring van hen die, beroepshalve, direct betrokken zijn bij de probleemgegevens van internationale maatschappelijke dienstverlening. Hun aanbevelingen concentreren dan ook telkens op de afweging tussen preventieve, niet dwingende maatregelen en juridisch wél dwingende maatregelen. In het licht van bestaande verdragsteksten en de ontleding van gerechtelijke (om)wegen, peilt de bundel aldus naar de vele maatschappelijke interferenties van de interlandelijke kinderontvoering: kinderpsychiatrische, cross-culturele, diplomatieke, strafrechtelijke, of nog, rechtshistorische. Aldus herlezen, ontlede de bundelbijdragen geenszins exclusief Nederlandse crisistoestanden. Maar het is, naar onze mening, precies aan de hoogdringendheid van zijn translokatie, dat het bredere maatschappelijke perspectief van de bundel zijn meerwaarde *blijft* ontlenen, ook naar Belgische hulpverleningssituaties toe. In de translokatiemogelijkheid, o.m. naar Belgisch situaties van hulpverlening toe, blijft de bundel ook anno 1988 geldende informatie verstrekken en scherpe pertinentie bieden in de benadering van wat J.E. Doek in 1985 kwalificeerde als 'the last battle of marital war' (*Justitiële Verkenningen*, maartnummer 1985, p. 31).

Voor een Belgische, strikt juridische praktijk liggen hier echter geen rechtstreeks toepasbare toelichtingen voor; wél wordt de practicus hier, nog eens, herinnerd aan de zéér relatieve waarde van dwingende juridische maatregelen in hoedenbezoekregelingen, die maatschappelijk geen aansluiting zoeken bij de complexiteit van diepe ontwrichtingen in civielrechtelijke gezagsverhoudingen tussen ouders onderling, en tussen ouders en kinderen.

Marie-Claire Foblets
deelredactie vreemdelingen

Debuyst, Ch., 'Modèle éthologique et criminologie', Bruxelles, Pierre Mardaga, 1985, 181 p.

De criminologie op het West-Europese vasteland heeft in de jaren '70 een ware metamorfose meegemaakt: zij is toen 'verengelt' en 'veramerikaniseerd'. Deze ontwikkeling is in een aantal opzichten heel heilzaam geweest, m.n. waar het gaat om het onderzoek van de feitelijke werking van de strafrechtspleging. Maar op andere vlakken heeft zij, zeker in haar modieuze varianten, nogal wat onheil gesticht. Zij heeft b.v. geleid tot de institutionalisering van een criminologie die gespeend is van elke filosofische of ideologische grondslag. En, wat zeker zo erg is, zij heeft ook bewerkstelligd dat de geschiedenis van het criminologische denken in de vergetelheid is geraakt. Met het ridicule gevolg b.v. dat meer dan eens niet wordt onderkend dat nieuwigheden uit Amerika gewoon kruimels van een heel oude koek zijn.

Dit schrijf ik hier op om duidelijk te maken waarom ik er spijt van heb niet eerder te hebben kennisgenomen van het boek van Ch. DEBUYST, *Modèle éthologique et criminologie*. Want dit is nu precies een boek waarin wordt geprobeerd om een zinvol verband te leggen tussen nieuwere ontwikkelingen in de Amerikaanse crimi-